

Congres

Gezond uit het gevang

11 oktober 2012

Hanzehogeschool Groningen
University of Applied Sciences

Instituut voor Rechtenstudies

“Dat begint al wanneer ‘s morgens de celdeuren opengaan. Vroeger zou een medewerker ‘sta op!’ hebben gezegd”, zegt een directeur Gevangeniswezen. “Nu is men vriendelijker, zeggen we eerst goedemorgen en kijken we hoe de gedetineerde zich voelt.” Ook wordt goed gedrag nu beloond met allerlei voorrechten als extra scholing. Daarmee wordt de verantwoordelijkheid bij gevangenen zelf gelegd.

Iedereen heeft wel een mening over hoe het in de gevangenis eraan toegaat. De media staan er vol van. Diverse plannen liggen op tafel. Op welke manier kunnen we strafmaatregelen het beste inzetten? Gevangenschap als re-integratie-instrument? Of als instrument om op een gezondere manier terug te keren bij familie, vrienden, in de maatschappij? Waarom daalt het aantal gevangenisstraffen en blijft dit zo? Heeft een groot deel van de gevangenen een psychiatrische stoornis en wat zijn dan de (on)mogelijkheden? Wat zou de meerwaarde zijn van privatisering? Hoe pakken we dit aan in Nederland? Of in het buitenland, in het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld? Waar hebben we rekening mee te houden? Waar kunnen we invloed op uitoefenen?

Dit zijn onder andere de vraagstukken die aan bod zijn gekomen in de afgelopen jaren waarin er intensief samengewerkt werd tussen het Instituut voor Rechtenstudies, reclasseringsorganisaties, diverse penitentiaire inrichtingen en gemeenten in Nederland en sinds het schooljaar 2009-2010 ook in Engeland (Prison Advice and Care Trust uit Londen). Deze samenwerking houdt onder andere in dat studenten en docenten ervaringen opdoen binnen deze organisaties in de vorm van projecten, studieopdrachten, stages en onderzoeken. De innovatieve uitwerkingen worden vervolgens als eindproducten gebruikt in dit werkveld. Het Instituut voor Rechtenstudies participeert in het Lectoraat Arbeidsparticipatie van het Kenniscentrum Arbeid van de Hanzehogeschool. Vanuit het lectoraat wordt onderzoek gedaan naar de arbeidsre-integratie van kwetsbare groepen, waaronder (ex-) gedetineerden. Werk en een inkomen zijn niet alleen belangrijke graadmeters voor succesvolle maatschappelijke participatie, maar hebben ook veel impact op andere levensgebieden zoals wonen en gezondheid. Gezondheid, en in het bijzonder Healthy Ageing is een van de strategische speerpunten van de Hanzehogeschool Groningen. Zie hier de titel van het congres ‘Gezond uit het Gevang’.

Programma:

- 9.30 uur Ontvangst en inschrijving in conferentiezaal De Appel
- 10.00 uur Welkomstwoord door dagvoorzitter dr. Louis Polstra, lector Arbeidsparticipatie
- 10.10 uur Opening congres mr. Gerda van Lingen, dean Instituut voor Rechtenstudies
- 10.20 uur Presentatie drs. Rutger Krabbendam, landelijk programmamanager modernisering gevangeniswezen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie
- 11.05 uur Pauze
- 11.30 uur Presentatie prof. dr. Peter van der Laan, bijzonder Hoogleraar reclassering aan de Vrije Universiteit en senior onderzoeker bij het Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving te Amsterdam
- 12.15 uur Reacties uit de zaal onder leiding van dr. Louis Polstra
- 12.30 uur Lunch
- 13.30 uur Workshopronde 1
- 14.45 uur Pauze
- 15.00 uur Workshopronde 2
- 16.15 uur Plenaire afsluiting
- 16.30 uur Netwerkborrel

Plenaire gedeelte

De eerste lezing wordt verzorgd door **drs. Rutger Krabbendam**. Hij is werkzaam als landelijk programmamanager modernisering gevangeniswezen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie te Den Haag en zal uiteenzetten hoe dit programma er op dit moment uitziet. Daarnaast zal hij ons meenemen naar de toekomst: hoe zou het gevangeniswezen er over twintig jaar uit kunnen zien? Centraal daarbij is de efficiënte en persoonsgerichte aanpak: voor iedere gedetineerde de juiste mate van beveiliging, zorg en passende dagprogramma's. Met de modernisering wil het ministerie de kans vergroten op een geslaagde terugkeer in de maatschappij en recidive terugdringen.

De tweede lezing wordt verzorgd door **prof. dr. Peter van der Laan**. Hij is werkzaam als bijzonder Hoogleraar reclassering aan de Vrije Universiteit en senioronderzoeker bij het Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving te Amsterdam. Zijn presentatie heet 'gezonde' detentie. De gevangenis wordt algemeen gezien als een (soms) noodzakelijke, maar in velerlei opzicht letterlijk en figuurlijk ongezonde omgeving. Hierdoor zijn de verwachtingen ten aanzien van de resultaten voor de individuele gedetineerde en voor de samenleving bij ingewijden op zijn best gematigd. Het verklaart ook het belang dat gehecht wordt aan re-integratie- en resocialisatieactiviteiten tijdens en vooral na detentie in het kader van nazorg. Maar hoe werken die nazorgactiviteiten? Slagen zij erin te compenseren voor de negatieve invloeden van detentie? Versterken zij het goede dat tijdens detentie reeds op gang is gebracht? Vragen waar het antwoord niet een twee drie te geven is.

In deze bijdrage worden enkele eerste uitkomsten van het Prison Project en van Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer gepresenteerd. Het Prison Project is een longitudinaal onderzoek van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR), Universiteit Leiden en Universiteit Utrecht naar de bedoelde en onbedoelde effecten van detentie. Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer is een erkende gedragsinterventie voor minderjarige en jongvolwassen (ex-) gedetineerden. De uitkomsten onderstrepen het belang van re-integratie- en resocialisatieactiviteiten tijdens en na detentie, maar laten ook zien dat het een lastige taak is.

Workshops

1. Workshop: “working together, reducing the damage of imprisonment”

Deborah Cowley, directeur en coördinator ketensamenwerking Action for Prisoners’ Families en Steven Edwards, coördinator nazorg ex gedetineerden en veelplegers / locatie coördinator Veiligheidshuis

Nazorg vanuit de gemeenten, geboden binnen het veiligheidshuis, leidt tot een bredere en inhoudelijk betere zorg voor gedetineerden. De gemeente Assen heeft ervoor gekozen om de tijd, geld en energie te bieden aan die gedetineerde die bereid zijn mee te werken aan een traject ter voorkoming van een volgende detentie. Wat deze zorg/begeleiding inhoud hangt af van de gedetineerden, de reclassering, de zorg en gemeente. Doelstelling is te komen tot een integrale aanpak/ aanbod waarbij de deelnemende organisaties ondersteunend zijn in het proces. Dat kan zijn met ideeën of met daadwerkelijke acties. Uiteindelijk doelen zijn terugdringen recidive en wellicht nog belangrijker een goede en verantwoorde terugkeer van een gedetineerde naar de maatschappij. Die gedetineerde die ervoor kiezen niet mee te werken of geen gebruik willen maken van het aanbod komen gewoon in aanmerking voor datgene waar ze bij wet recht op hebben, echter een actieve bemiddeling vanuit de gemeente in geval van problemen/knelpunten zal niet plaatsvinden, tenzij ze alsnog mee werken aan een geïndiceerd hulpverlenings- begeleidingsaanbod. In deze workshop reageert Deborah Cowley vanuit haar ervaringen met Action for Prisoners’ Families op deze aanpak.

2. Workshop: “healthy families”

Door Margaret Vallance, directeur Prisoners’ Families and Friends Service, PFFS en Winie Hanekamp, landelijk coördinator van het Ouders, Kinderen en Detentieprogramma van Exodus Nederland.

Detentie raakt niet alleen de gedetineerde, maar ook zijn/haar familieleden en kinderen. Uit onderzoek blijkt dat ook de kinderen van gedetineerden later grotere kans hebben in aanraking te komen met politie en justitie. Organisaties als PFFS en Exodus zetten zich in voor de gedetineerde en zijn thuisfront ter bevordering van een gezonde terugkeer in de samenleving.

In deze workshop staat begeleiding van ex-gedetineerden en hun families centraal. We zien en horen over de verschillende effecten van detentie op de gezondheid en op de psychische gesteldheid van gezinsleden die met detentie te maken krijgen. PFFS en Exodus presenteren welke activiteiten ingezet worden om te werken aan zelfvertrouwen en eigenwaarde, het aangaan en behouden van gezonde relaties, verminderen van een sociaal isolement en het begrip van het strafrechtelijk systeem. Beide organisaties werken met vrijwilligers. Welke meerwaarde dat heeft zal ook aandacht krijgen.

3. Workshop: “supporting Families at HMP Parc”

Door John Thomas, werkzaam als projectmanager bij een private HMP (Her Majesty’s Prison) Parc, South Wales en mr. Anna Ocelíková, docente Penitentiair recht, SJD.

Sinds 2005 is Parc South Wales bezig met het creëren van innovatieve voorzieningen die binnen een programma fungeren als solide basis voor de kinderen en families van daders binnen Parc. Dit programma draagt de naam Parc Supporting Families (PSF). PSF staat te boek als erg succesvol, wordt genoemd binnen Europese kringen en krijgt erkenning van het National Offender Management Service (NOMS). Deze organisatie is van mening dat alle gevangenen een soortgelijk systeem als PSF zouden moeten hanteren. PSF heeft een directe link naar de NOMS / WAG Pathway met betrekking tot kinderen en gezinnen via het lidmaatschap van de Pathway 6 Group. Het doel van Parc is het op innovatieve manieren ondersteunen van de verschillende actoren zodat familiebanden kunnen worden hersteld, gehandhaafd en versterkt, terwijl een van de familieleden in een justitiële instelling verblijft. De belangrijkste doelstellingen van deze gezinsinterventies zijn:

- Werken aan het bereiken van functionele en productieve terugkeer naar de gemeenschap en het aanmoedigen van actief burgerschap;
- Werken aan de vermindering van de kans op (intergenerationele) recidive en bijdragen aan de totstandbrenging van veilige en meer geïntegreerde gemeenschappen;
- Ontsluiting van low cost revalidatie services die beschikbaar zijn door middel van de vrijwillige en particuliere sector;
- Het ontwikkelen van op maat gemaakte programma’s voor zowel daders als professionals.

Anna Ocelíková vertelt hoe de positie en rol is van familie van gedetineerden in Nederland en in het bijzonder vanuit het Penitentiair recht is georganiseerd.

4. Workshop: “ **sociaal zeker uit het gevang**”

mr. drs. Ildi van Boetzelaer-Gulyas, Hogeschooldocent Socialezekerheidsrecht en plaatsvervangend bestuursrechter in de Rechtbank Arnhem.

Het sociaalzekerheidsrecht is een zeer enerverend en actueel rechtsgebied.

In deze workshop wordt vanuit het socialezekerheidsrecht de weg vanuit detentie uiteengezet. Gezond uit het gevang betekent ook mogelijkheden en onmogelijkheden als het gaat om uitkeringen, voorzieningen en financiën in het algemeen.

Bezoekadres
Zernikeplein 7, Groningen
Telefoon (050) 5957200